

16.1x23.04	1/2	עמוד 50	שבת 02/05/2025	93981159-5
בנימין זאב הרצל - בהקשר לציונו - 80790				

יצולמים:
יעקב מאור,
ובאדיבות
Basel
Tourismus

מדינת היהודים נקבעה ב"תוכנית באזל", שאושרה בקונגרס הציוני הראשון לפני 128 שנים, בר"ח אלול שנת 1897. הקונגרס הזה נחשב "הפרלמנט של היהודים", ונשיאו - הרצל - נחשב "מלך היהודים". הרב קוק השווה אותו למשיח בן יוסף. בזמן הקונגרס התארח הרצל במלון "שלושת המלכים" על גדות נהר הריין, בחדר 117. במרפסת החדר צולמה התמונה ההיסטורית, כשהוא נשען על המעקה ומהרהר. לפני שנים זכיתי גם אני להתארח במלון המפואר הזה - חוויה שחקקה בליבי עד היום.

שמי באזל. אני משתרע על המיטה הרחבה של הרצל. מזרן קשה ומוצק. אך הנפש לא נרגעת. גלים של התרגשות שטפו אותי. לא הצלחתי להירדם.

לפנות בוקר היה קריר, והאוויר נקי. מרפסת האבן הצמודה לחדר נשאה אותי אל מחוץ לזמן. ממש פה עמד הרצל כשהצטלם מול גשר הברזל העתיק Mittlere. היום, זה גשר בטון מודרני ורחב. אני מתעטף בטלית ובתפילין, ונעמד בדיוק במקום בו עמד חזוה המדינה. בתפילת "הלל" אמרתי: "הַאֲרֵץ נָתַן לִבְנֵי אָדָם" עם כוונה מיוחדת, שקיבלה כאן משמעות חדשה. שרתי "הַהָרִים רָקְדוּ כְּאֵלִים", ומולי עיניי כאילו רוקדים הרי היורה והאלפים הצרפתיים. "גִּבְעוֹת כְּבֵנֵי צֶאֱן" - ולימיני אני רואה את גבעת קתדרלת מינסטר, ממש כמו בתמונה של הרצל.

רציתי לנצור את הרגע. יצאתי למסדרון וקראתי לבטלר להיכנס כדי לצלם אותי בפוזתו כמו הרצל. אני עומד שם נרגש ומוקסם, וצופה כמוהו אל נהר הריין הזורם לאיטו, ומניח את מרפקי על המעקה הקריר. אבל משהו לא מסתדר לי. תחושה קלה של אי נוחות. הנה אני עומד זקוף, ולעומת זאת, בצילום הרצל עמד פה כפוף. כאשר אני מתכופף בזווית כמו הרצל בתמונה, המעקה גבוה מעל המרפקים שלי.

מחשבות מתחילות להתרוצץ במוחי הנרגש. אולי החליפו את המעקה במהלך השנים? אני מביט בו מקרוב, אך לא. הוא נראה בדיוק כפי שהוא מופיע בצילום המוכר, חוץ מזה שבצילום הוא היה צבוע בשחור, וכיום הוא בצבע אפור בהיר. אני שואל את הבטלר האם החליפו או הגביהו את המעקה במהלך 80 השנים האחרונות? "לא, אדוני" הוא משיב בנימוס.

ואז, ברגע של הארה, הבנתי את התשובה הפשוטה. הרצל היה משכמו ומעלה גם בהיבט הפיזי. איש גבוה. אם הרצל נאלץ להתכופף כדי להניח מרפקיו על המעקה הזה, זאת אומרת שהוא היה גבוה ממני בכעשרה ס"מ לפחות. הגובה שלי כ-170 סנטימטרים, וכנראה שהרצל התנשא לגובה של כ-180 ס"מ או יותר. ההבנה הזו הציפה אותי בתחושה של פליאה וחיוך קל. גם הרגעים האייקוניים ביותר טומנים בחובם פרטים אנושיים וקטנים.

הייתי בכנס מקצועי בציריך, בשבוע שבו חל יום העצמאות. חשבתי שיכול להיות מיוחד להתפלל את התפילה לשלום המדינה בדיוק במקום שנוסדה. התקשרתי למלון "שלושת המלכים" (Les Trois Rois) בבאזל, ושאלתי אם חדר 117 פנוי הלילה. כשקיבלתי תשובה חיובית, הזמנתי את החדר ללא היסוס, למרות שכבר הוזמן לי חדר לשבוע שלם בציריך.

בליל יום העצמאות הגעתי למלון, וכבר בשעריו אני חש את ההוד וההדר. את הרוח ההיסטורית האופפת את המקום. במלון הזה התארחו בעבר גם נפוליאון, המלכה אליזבת, פבלו פיקאסו ואח"מים אחרים. הבנתי את פשר שמו "שלושת המלכים", ולמה דווקא המלון הזה נבחר לארח את הרצל. במקום כזה, חשבתי לעצמי, לא מתארחים, אלא נטמעים בתוך ההיסטוריה.

נכנסתי לחדר 117, החדר שבו שהה הרצל. הלב החל לפעום בקצב מואץ. רהיטי עץ כהה מגולפים ביד אמן משתלבים בהרמוניה עם קירות עטויי עץ אגוז, וילונות קטיפה בגווני שמפניה, ומנורות שולחן רכות שיוצרות אווירה חמימה ומזמינה. חלון רחב מוביל למרפסת פרטית המשקיפה על נהר הריין, שם ממתינים כיסאות ברזל לצד זר פרחים רענן. זהו חדר שכולו שקט והשראה.

על הקיר הפונה לנהר תלוי תבליט של הרצל, ולצידו שולחן עץ מאסיבי, כבד, יציב, עם רגליים מגולפות, ומצופה בלכה בהירה ומבריקה. על השולחן הזה הרצל כתב את המשפט ההיסטורי שכולנו מכירים מהילדות: "בבאזל ייסדתי את מדינת היהודים...". למען הדיוק, הוא כתב: "אם אִמְצָה את קונגרס באזל בדיבור אחד, שאזרח שלא להגותו ברבים, הריהו זה: בבאזל ייסדתי את מדינת היהודים. אם אומר זאת היום בקול, יענה לי צחוק כללי. אולי בעוד חמש שנים, בוודאי בעוד חמישים שנה, יודו בכך כולם".

כנראה נחה עליו רוח נבואה, כי בדיוק אחרי 50 שנה קיבלה מדינת ישראל את אישור האו"ם. וביום זה ממש, אני בחדרו. וואו! ההתרגשות גואה בי. אין מילים לתאר את פעימות הלב החזקות. בתפילת ערבית ליום העצמאות אנו מוסיפים מזמורי תודה. כאשר אני מגיע לפסוקים "ה' קָלַךְ תַּגְלֵי הָאָרֶץ, הָאִירוּ בְּרָקָיו", אני רואה בדמיוני כאילו זיקוקים צבעוניים מאירים את

7.76x22.57	2/2	עמוד 51	שבת 02/05/2025	93981160-7
בנימין זאב הרצל - בהקשר לציונו - 80790				

המלון פעיל גם כיום, ולכן הנהלת המלון אינה מרשה לתיירים להיכנס לחדר ולהצטלם במרפסת. אבל תוכלו לצלם אותו מבחוץ מהגשר או מהטיילת על גדות הנהר ממול. מהמלון הזה יצא הרצל אל אולם הקונגרסים שקיים עד היום. זהו בית הקיזנו העירוני (Stadtcasino) בכיכר ברפוסר Barfüsserplatz ("כיכר היחפים"). על הבימה ישבו נכבדי התנועה הציונית. באולם המרכזי נכחו 208 צירים מ-16 מדינות, ועוד מאות יהודים נרגשים ועיתונאים רבים. הצלחתי פעם להיכנס לאולם שבו נערכו דיוני הקונגרסים, ולא הבנתי למה הוא נקרא "קיזנו". אין בו שולחנות רולטה או הימורים אחרים. הוא משמש כאלום תיאטרון והרצאות.

לפני כ-30 שנה תלו על אחד הקירות הפנימיים שלט נחושת, בו כתוב בגרמנית ובעברית: "בבית הזה התאסף לקול קריאתו ובהנהגתו של בנימין זאב תיאודור הרצל, תר"ך-תרס"ד, הקונגרס הציוני הראשון, א-ג אלול תרנ"ז, ויסד את ההסתדרות הציונית העולמית, מפלסת הדרך למדינת ישראל".

בעוד כשבועיים תתקיים בבאזל תחרות האירוויזיון, שמושכת גם ישראלים רבים. באזל היא עיר תיירות גם מעבר לאתרים בעלי החשיבות ההיסטורית לישראלים. בעיר העתיקה שלה מבנים בעלי ארכיטקטורה מרהיבה, המון מזרקות מים, ומוזיאונים רבים. הרחובות בעיר העתיקה מרוצפי אבן, ונעים לשוטט בסמטאותיה.

יש בבאזל כ-30 מוזיאונים. החשוב לנו הוא המוזיאון היהודי. ניתן לראות בו חפצי יודאיקה, ספרי תורה, פרוכות, פמוטים וכלי קודש. החלק המעניין בו הם מסמכים מהקונגרס הציוני הראשון, מכתבים של הרצל, ומוצגים נוספים הקשורים למורשת הקהילה היהודית בבאזל. לפני שנים רבות הקימה הקהילה היהודית את בית הכנסת הגדול מבנה גדול, מצופה אבן בהירה ושורות של אבנים אדומות, ומעליו שתי כיפות גדולות. בבית כנסת זה ביקר הרצל בשבת שלפני הקונגרס הציוני הראשון. כיום מתפללים בו רק בשבתות ובחגים, ובימי החול מתפללים במבנה קטן יותר בחצר. הקהילה רכשה את הבתים הסמוכים, וגידרה את כולם בחצר אחת. במתחם הזה גם גן ילדים, בית הספר יהודי וסניף של בני עקיבא. במתחם נמצאת גם המסעדה הכשרה 'טופז'. רב הקהילה היה ישראל לוינגר, אח של ר' משה לוינגר מחברון. החזן הראשי הוא יששכר הלמן (בן דוד שלי).

במרחק של פחות מ-5 דקות הליכה ממלון "שלושת המלכים" נמצא בניין העירייה, בן כ-500 שנה. בחזית בניין העירייה נמצאת כיכר השוק היפה. יש בבאזל עוד אתרי תיירות, שפרטים עליהם תוכלו לקבל בלשכת התיירות בכיכר השוק.

החדר ושולחן העבודה של הרצל